

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2019-720

19.9.2019

Tryg Forsikring NUF

Bygning - innbo (kombinert)

Sikrede tent på bolig ved hjelp av en ukjent person? – uriktige opplysninger om kopiering av nøkkel? – varslet identifikasjon uten ugrunnet opphold? – manglende reklamasjon ovenfor samboer? – fal. §§ 4-9, 4-11, 4-14 og 8-1, fjerde og femte ledd.

Sikredes bolig brant mens sikrede og hans samboer var bortreist. Politiets undersøkelser påviste brennbar væske flere steder i boligen, og politiet konkluderte med at brannen var påtent. Døren var ulåst når brannvesenet kom til stedet, og undersøkelser av låsesylindren viste at døren var åpnet ved bruk av rett nøkkel. Selskapet avsto erstatning og sa opp forsikringsavtalen under henvisning til at de sikrede ved hjelp av en ukjent person hadde forsettlig fremkalt forsikringstilfellet, samt gitt uriktige opplysninger om boligens nøkler. Avslaget var adressert til sikrede (forsikringstaker). Avslaget ble sendt i kopi til de sikredes felles prosessfullmektig. Selskapet påberopte identifikasjon under den interne klagebehandlingen. Nemnda kom til at saken måtte avvises av bevismessige hensyn.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter husbrann, og spørsmålet om selskapet er fri for ansvar og kan si opp forsikringsavtalen, under henvisning til at forsikringstilfellet er forsettlig fremkalt, jf. fal. § 4-9, og/eller ved at det er gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1, fjerde og femte ledd. Saken reiser også om selskapet har reklamert i henhold til fal. § 4-14.

I sikredes forsikringsavtale er det avtalt følgende om identifikasjon:

Identifikasjon innebærer at handlinger og unnlatelser fra andre vil få samme virkning for sikredes rettigheter som om de var foretatt av sikrede selv. Se forsikringsavtaleloven paragraf 4-11.

De som identifiseres med sikrede er:

- Ektefelle som bor sammen med sikrede.
- Personer som sikrede lever sammen med i et fast etablert forhold.

Forsikringen gjelder for "sikrede", som defineres som:

- den eller de som er nevnt i forsikringsbeviset (forsikringstaker)
- forsikringstakers ektefelle og samboer. Samboer må ha samme adresse i folkeregisteret som forsikringstakeren
- andre medlemmer av forsikringstakers faste husstand. Bokollektiv regnes ikke som fast husstand.

Forsikringen av ting gjelder også for innehaver av tinglyst eiendomsrett, panterett eller annen tinglyst sikkerhetsrett i forsikret fast eiendom, men ikke for slike rettighetshavere i løsøre.

Sikredes enebolig brant 31.12.17. Politiet fikk melding om brannen ca. kl. 03.25. På branntidspunktet var sikrede og hans samboer i Sverige for å feire nyttår med familien. De forlot boligen ca. kl. 15.00 den 27.12.17.

Familien flyttet opprinnelig inn i huset ved årsskiftet 2012/2013 og har pusset opp kjøkkenet. Eneboligen var oppført i 1927-29.

I forkant av brannen ble det montert en elektrisk utkobling fra huset til elbil, samt en sikkerhetskobling i sikringsskapet til komfyren på kjøkkenet. Det elektriske arbeidet i huset ble utført av elektrikerfirma, og kostet kr 28 750. Det er fremlagt faktura.

Huset var forsikret med en bygnings- og innboforsikring i selskapet da det brant. Selskapet har forklart at sikrede informerte selskapet ved tegning at det var planlagt riving i 2016 for å bygge tomannsbolig og kommunen var kontaktet om dette.

Bygningen fikk en skadegrad på 87 % etter brannen. Det ble gjennomført bygningsskjønn den 20.2.18. Av skjønnet fremgår at gjenoppføring av bygningsmassen ble vurdert til kr 2 560 000, og byggets omsetningsverdi ble redusert til kr 300 000.

Videre fremgår følgende av skjønnet om bygningens tilstand før brannen:

Bygningen var i god stand før brannen oppsto og skjønnsmennene har ikke funnet grunnlag for å gjøre fradrag i beregningene som følge av åpenbart manglende vedlikehold eller for bygningsdeler som sto for utskifting. Ved en gjenoppbygging vil det være påkrevd med byggemelding, som vil utløse krav om oppgradering av bygningskonstruksjonen til dagens forskriftskrav, som er medtatt under påbudsdekningen.

Innbo og løsøre var også skadet i brannen. I tillegg mente sikrede at flere gjenstander var stjålet fra boligen, enten før eller samtidig som huset ble påtent. Dette gjaldt en TV, PC, samt en rekke klokke og smykker.

Brannvesenet opplyste til politiet at i alle fall en TV var borte fra huset, og at det mulig manglet noe PC-utstyr. Dette ble begrunnet med en tom TV-benk og funn av en tom pappeske for en 65 tommer TV. Videre var det lagt opp til datamaskin i kontor i andre etasje, med løse ledninger og en printer, men det var ingen datamaskin der. Politiet foretok undersøkelse av biologiske spor fra tre PC-kabler, men dette gav ikke DNA-resultater.

Et vitne som varslet politiet om brannen, har beskrevet for politiet at han så et sett med fotavtrykk i snøen som gikk inn og ut av huset brannnatten.

Ifølge politidokumentene ble det påvist rester av brennbar væske i flere rom i begge etasjer, og at ytterdøren var ulåst da brannvesenet ankom.

Undersøkelser foretatt av låsesmed viser at det ikke er spor etter innbrudd, og at ytterdør er åpnet ved bruk av riktig nøkkel.

Overfor politiet opplyste de sikrede at de hadde byttet hele låssystemet, og at det nye systemet hadde tre nøkler, hvorav mor til sikrede hadde den ene.

Selskapets utredere gjennomførte samtaler med beboere i nabolaget den 31.8.18:

De opplyste at det bare var de to som bodde i huset og at de hadde vært i kontakt med politiet om natten da det brant. De visste at beboerne i huset som brant var bortreist. Han hadde lagt merke til at det ikke var noen spor i snøen inn til huset da han kjørte forbi adkomstveien inn til huset midt på dagen fredag 30.1.18. Han husket dette fordi han kjørte forbi innkjørselen da han skulle hente kona på (G) denne fredagen.

En annen nabo forklarte følgende:

Han opplyste at det var han som varslet brannvesenet. Han oppdaget brannen rett etter at han hadde gått ut av døra for å lufte hunden sin. Han fikk inn hunden, ringte brannvesenet og gikk bort til brannstedet der han banket på døra. Han torde ikke forsøke å åpne døra. Han la merke til at det var et sett fottøyspor i snøen etter en person som hadde gått fra veien og inn til ytterdøra og tilbake igjen. Vedkommende hadde gått direkte til og fra døra. Han la ikke merke til om det var spor etter mer tråkking i området rett utenfor døra. Han er sikker på at sporene til og fra døra var fra bare en person. De var avsatt i anslagsvis 10 cm dyp snø

med en litt hard skorpe øverst. Han mener denne snøen falt torsdag 29.1.18 eller tidligere i uka. Han er sikker på at snøen ikke kom i løpet av fredag 30.1.18.

Det var ikke spor etter kjøretøy inn på eiendommen da han oppdaget brannen.

De sikrede hadde møte med selskapet den 24.1.18 og 5.2.18. Den 24.1.18 opplyste de sikrede til selskapet at de ikke hadde fått laget ytterligere nøkler i etterkant av brannen. Forklaringen blir opprettholdt i samtale med utreder den 5.2.18. Det viste seg imidlertid at det skal ha blitt kopiert en nøkkel i Kiel i midten av januar 2018, etter brannen.

Den 24.4.18 overleverte klager nøkkel til politiet og opplyste at den var smidd opp i Tyskland etter brannen, og at den aldri hadde vært brukt i døren. Nøkkelen ble overlevert den 11.5.18 til selskapet fra politiet.

De sikrede fikk status fra fornærmet til siktet for grovt skadeverk på/i bygning den 24.4.18 av politiet på grunnlag av funn av brennbar væske.

Selskapet varslet den 3.4.18 om at de ville vurdere om brannen var forsettlig antent av de sikrede etter fal. § 4-9, samt om det var gitt uriktige opplysninger ved skadeoppgjøret etter fal. § 8-1 fjerde ledd med henvisning til opplysninger fra politiet.

Politiet henla saken den 11.7.18.

Selskapet avslo erstatning den 29.8.18 under henvisning til forsettlig antennelse av brannen, jf. fal. § 4-9, og til at det var gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd:

Vår konklusjon på undersøkelsene vi har foretatt, er at du og/eller din kone/samboer M.K ved hjelp av en for oss ukjent person står bak brannstiftelsen i huset. Motivet for dette antar vi er ønsket om å rive eller bygge på huset.

Selskapet sa også opp forsikringsavtalen med én ukes varsel, jf. § 8-1 femte ledd. Avslaget var adressert til sikrede (forsikringstaker).

Selskapet avslo den 11.9.18 dekning av rettshjelp med henvisning til smittebestemmelsen i fal. § 8-1 fjerde ledd.

Klage ble inngitt til selskapet den 17.10.18 med søksmålsvarsel.

Selskapet besvarte klagen den 19.11.18 og opprettholdt sitt standpunkt. Det ble også anført identifikasjon mellom de sikrede.

Selskapet har utbetalt kr 150 000 for barns eiendeler. I tillegg har selskapet utbetalt kr 50 000 som forskudd på oppgjør for innbo/løsøre samt kr 174 000 for husleietap. Selskapet har varslet krav om tilbakebetaling av disse beløp, samt for eventuell utbetaling til medforsikret panthaver.

Sikrede krever dekning for brannen og avviser at de sikrede har medvirket til brannstiftelsen eller innbruddet. Det er ingen objektive bevis for at de sikrede har antent eller medvirket til antennelse av brannen eller tyveriet. Fotspor kan ha snødd igjen, og et vitne har i ettertid opplyst at han ikke kan utelukke at det ikke var flere fotavtrykk som gikk inn i huset. Det kan dessuten ikke utelukkes at de sikrede har glemt å låse døren da de reiste den 27.12.18. I tillegg var én av de tre nøklene på avveie, og da kan det heller ikke utelukkes at den har blitt brukt av uvedkommende til å ta seg inn i huset.

Selskapet har heller ikke dokumentert at sikrede bevisst har gitt uriktige opplysninger om kopiering av nøkkel eller annet i skadeoppgjøret. Sikrede er opprinnelig av persisk bakgrunn og snakker svensk. Han har av og til vanskeligheter med å forstå norsk og forsto ikke helt når selskapet spurte om det ble kopiert flere nøkler. Han trodde at selskapet mente før brannen, ikke etter. Selskapet har således ikke oppfylt sin strenge bevisbyrde.

De sikrede hadde ingen planer om å flytte eller rive, de ventet barn, og hadde gjort investeringer i boligen rett i forkant av brannen. De sikrede hadde en god økonomi og ikke noe motiv for å påtenne boligen.

Politiet har henlagt straffesaken mot paret, og det henvises til den inngående etterforskningen foretatt av politiet.

Spørsmålet om selskapet har påberopt identifikasjon uten ugrunnet opphold er begrenset og knytter seg til hvilken informasjon som er gitt i avslagsbrevet. Spørsmålet kan vurderes uten å gå inn i den bevismessige situasjonen og er derfor egnet for en skriftlig saksbehandling.

De sikrede er representert av samme prosessfullmektig, men de er separate klienter, selv om sakene i stor grad behandles sammen. Dersom et brev er stilet til sikrede (forsikringstaker), vil det følgelig kun bli videreformidlet til ham og ikke til hans samboer. De sikrede handler på vegne av seg selv, da de begge har en selvstendig eierinteresse i boligen og innboet.

Muntlig beskjed til sikrede er ikke tilstrekkelig, selv om forsikringstaker/sikrede innrømmer at det er gitt relevant orientering, jf. FSN-1505 og AKN-2053. Dersom forsikringstaker/sikrede uttrykkelig har godtatt elektronisk kommunikasjon, vil reklamasjon via e-post godkjennes, jf. fal. § 20-3, jf. FinKN-2012-139 og 2012-320. Dersom Finansklagenemnda legger til grunn at sikredes samboer var kjent med avslaget gjennom prosessfullmektig, vises det til at slike samtykke ikke er gitt, og at vedlegget kun er sendt til prosessfullmektig per e-post. Det kan derfor ikke legges til grunn at samboeren har mottatt denne informasjonen, og selskapet har således ikke reklamert uten ugrunnet opphold, jf. fal. § 4-14.

Selskapet har avslått sikredes krav under rettshjelpsforsikringen, og Finansklagenemnda bes derfor om å ta stilling til om sikrede har krav på rettshjelp. For det tilfellet sikrede ikke har krav på rettshjelp, eller saksomkostningene overstiger forsikringssummen, bes det om at selskapet erstatter disse hensett til sakens karakter.

Selskapet avviser ansvar under henvisning til forsettlig fremkalling av forsikringstilfellet etter fal. § 4-9 første ledd, og at det er gitt bevisst uriktige opplysninger etter § 8-1 fjerde ledd. Selskapet kan derfor også si opp forsikringsavtalen med én ukes varsel, jf. fal. § 8-1 femte ledd.

De sikrede har påsatt brannen ved hjelp av ukjent person. Dette støttes av vitneuttalelse om spor i snøen. Politiets undersøkelser viste at brannen var påsatt, og at inngangsdør var ulåst. De sikrede opplyste at døren var låst. Størrelsen og vekten av TVen og PCen som er borttatt før brannen tilsier at vedkommende som antente må ha gått frem og tilbake flere ganger, og funnet av ett spor tilsier at gjenstandene allerede var borttatt forut for brannen.

Selskapet har også fremhevet informasjonen om nøklene, og at dette først var tema ved konfrontasjon av utreder, og at det ikke er gitt noen logisk forklaring for hvorfor det ble laget ny nøkkel i Tyskland. Det er anført at motivet er ønske om rive eller bygge på huset.

Selskapet har også varslet krav om tilbakebetaling av forskuddsoppgjør, samt for eventuell utbetaling til medforsikret panthaver. Selskapet har også sagt opp løpende forsikringsavtaler etter fal. § 8-1 femte ledd.

Selskapet anfører å ha reklamert ovenfor både sikrede og sikredes samboer, jf. fal. § 4-14, og er derfor uten ansvar dersom begge har forsettlig fremkalt forsikringstilfellet og/eller gitt uriktige opplysninger. Selskapets avslagsbrev av 29.8.18 er adressert til sikrede (forsikringstaker). Brevet er sendt i kopi til sikredes prosessfullmektig. De sikrede har samme prosessfullmektig. Etterfølgende klage fra prosessfullmektigen er dessuten fremmet på vegne av "våre klienter". Det må derfor legges til grunn at avslaget av 29.8.18 også er mottatt av sikredes samboer.

For det tilfellet kun én av de sikrede har forsettlig fremkalt forsikringstilfellet og/eller gitt uriktige opplysninger, oppstår spørsmålet om selskapet har påberopt identifikasjon i tide. Selskapet må i henhold til fal. § 4-14 gi beskjed uten ugrunnet opphold etter at selskapet ble kjent med det forhold som medfører at regelen kan anvendes. I tilfeller hvor selskapet har påberopt flere grunnlag for reaksjonen, må selskapet påberope samtlige grunnlag uten ugrunnet opphold, jf. Ot.prp. nr. 49 (1988-89) s. 71-72.

FSN-3500 gjaldt manglende orientering om nemndsbehandling, og selskapet anser ikke denne uttalelsen som relevant for den foreliggende sak. Plikten til å informere om klageadgang følger direkte av ordlyden i fal. § 4-14.

Finansklagenemnda Skade kan ikke ta stilling til spørsmålet om selskapet har påberopt identifikasjon uten ugrunnet opphold, uten å samtidig ta stilling til bevissituasjonen i relasjon til fal. §§ 4-9 og 8-1 fjerde ledd.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Saken reiser spørsmål om selskapet

1. er fri for ansvar fordi de sikrede forsettlig har fremkalt forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9, og/eller
2. er fri for ansvar fordi de sikrede har gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd, og
3. har oppfylt reglene i fal. § 4-14 om reklamasjon overfor sikredes samboer eller om identifikasjon mellom sikrede og samboeren.

Nemnda mener denne saken reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvorefter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål", jf. også FinKN-2017-408 og FinKN-2018-077.

Nemnda mener dette gjelder både spørsmålet om brannen er påsatt og om meldeplikten etter fal. § 4-14 er overholdt, jf. for så vidt FinKN-2018-615. Begge spørsmålene om reklamasjon henger nær sammen med bevisvurderingen/spørsmålet om samboeren har medvirket. Spørsmålet om det skal sendes separat melding til samboeren er et spørsmål om forsikringstaker kan sies å fungere som samboerens fullmektig, og det avhenger også av faktum i saken. Nemnda peker også på at hvis saken avvises fordi det materielle spørsmålet bør behandles i muntlige forhandlinger, blir det dobbeltarbeid om nemnda skal behandle spørsmålene om reklamasjon i en egen sak. Effektivitetshensyn tilsier derfor at hele saken behandles samlet.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Saken avvises.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Lars Enger Barnholdt (selskapsrepresentant), Terje Løyning (selskapsrepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).